

Eric Sahlström död

Riksspelman Eric Sahlström, Göksby, Tobo, avled hastigt på lördagsmorgonen i en ålder av nära 74 år. Han föddes i Sågar-Masbo i norra Vendel. År 1930 flyttade familjen till Trollrike utanför Tobo. Sitt yrkesverksamma liv inledde Eric Sahlström som lantarbetare. I samband med giftermålet 1943 flyttade han till Göksby och makan Annas föräldrahem, en gård som han senare övertog. I två olika omgångar arbetade han vid Radio- och TV-fabriken i Tobo. Däremellan ägnade han sig under en period på heltid åt jordbruket i Göksby.

När Radio- och TV-fabriken i Tobo lades ner i slutet av 1960-talet var Eric Sahlström en etablerad spelman och beslöt sig då för att helt och hållet ägna sig åt musiken. Han har varit verksam som spelman, kompositör, instrumentbyggare och lärare. Hela tiden har det kretsat kring nyckelharpan.

Eric Sahlström har fått många utmärkelser och hedersbetygelser. Från 1977 uppbar han statlig konstnärslön. Av det fåtal musiker som erhållit denna garanterade inkomst var Eric Sahlström den förste spelmannen. Medaljen "för tonkonstens främjande" fick han 1969 motta ur kung Gustav VI Adolfs hand i samband med Musikaliska akademins årshögtid.

Närmaste anhöriga är makan Anna, f Engberg, sonen Sigurd med maka Gudrun, Hjosjö, Dalarna, dottern Sig-Britt, Sixarby, Tobo, och dottern Sonia gift med Håkan Larsson, Uppsala, barnbarn och syskon med familjer.

★

Eric Sahlström blev nyckelharpanes okronade kung. Men han var inte bara den främste på sitt instrument — många anser att han var en av landets mest framstående musiker, oavsett kategori. Eric Sahlström blev för spelmän över hela landet en förebild och han inspirerade många att börja spela nyckelharpa. Han är troligen den som betytt mest för instrumentets renässans.

Eric Sahlström var också en stor personlighet. Framgångarna och berömmelsen tog han med ro. Någon har sagt att få personer torde ha varit så opåverkade av sin framgång som just han. Grannen och riksspelmannen Leif Alpsjö har beskrivit honom så här: — Eric är inte bara en av våra allra största musiker, han är också fantastisk som människa.

Eric Sahlström var vänlig, lugn och trygg och hade alltid tid för andra människor.

Oförtröttligt och frikostigt delade han med sig av sina kunskaper. Det var många som kom på besök till gården i Göksby för att höra Eric spela på någon av sina nyckelharpor. Han spelade så gärna. Det har sagts om Eric Sahlström att han kunde spela hur mycket som helst. Hos honom fanns den äkta spelmannsglädjen. Eric Sahlström läste inte noter utan spelade alltid på gehör. Trots detta blev han den främste av alla nyckelharpspelmän. — Eric hade något visst, som vi andra spelmän saknar. Hos honom fanns en alldeles särskild teknik och förmåga, konstaterar brodern Sture Sahlström, som själv är riksspelman.

Nyckelharpan har sedan början av 1970-talet fått en renässans av stora mått, men innan dess hade instrumentet fört en tynande tillvaro under en lång tidsperiod. När Eric Sahlström var ung var instrumentet inte särskilt uppskattat.

— Att komma med nyckelharpan till en danskväll var t ex helt otänkbart. Nej, ungdomen ville ha jazz, framhöll Eric Sahlström när han för ett par år sedan berättade om sitt liv som spelman i UNT. Just detta att nyckelharpan var ett annorlunda och lite udda instrument lockade honom att börja spela. Han började dock sin musikaliska bana på ett tvåradigt dragspel. En gång lånade han ut spelet när det var logdans i granngården och det spelades så våldsamt att bälgen gick sönder. Tur var nog det — för denna händelse fick Eric Sahlström att i stället börja spela fiol och så småningom tog han ner nyckelharpan från väggen.

Att Eric Sahlström hade en alldeles särskild talang upptäcktes myc-

ket snart. Han utvecklade också en egen teknik på harpan. En av hans läromästare blev annars Kalle Styfberg, skomakare från Uppsala och en mycket skicklig spelman. Men Eric spelade också tillsammans med August Bohlin, Tore Zetterström, Viksta-Lasse, Johan Olsson, Gösta Sandström och andra kända spelmansprofiler.

I slutet av 1930-talet ställde han upp i sin första speltävling. Den hölls i Vendel. Eric Sahlström ville egentligen inte åka dit, men blev övertalad. Han tog första pris i konkurrens med flera storspelmän och därmed startade "karusellen". Spelmannen Johan Olsson tog honom senare med sig för att provspela hos dåvarande Radiotjänst. Det besöket resulterade i många program genom årens lopp.

Spelman, kompositör, instrumentbyggare och musiklärare; Eric Sahlström kom att bli allt i ett. Han har rest land och rike runt med sitt instrument men även besökt flera andra länder. På 1950-talet gjorde han t ex en två veckor lång turné i Sovjet och 1967 besökte han Japan. Där väckte Eric Sahlström stor uppmärksamhet och framträdde i japansk TV inte mindre än tre gånger. — Japanerna fotograferade min nyckelharpa både kors och tvärs så snart börjar dom väl tillverka plastharpor, sa Eric Sahlström med glimten i ögat efter Japanbesöket. Några plastharpor från Japan har dock inte dykt upp och lär inte göra det heller. Att bygga nyckelharpor är ett hantverk av hög klass och varje harpa är unik — dvs ingen är den andra riktigt lik.

Att sitta i snickarverkstaden och snida fram nya nyckelharpor har varit en annan sida hos Eric Sahlström. Han var en erkänt skicklig instrumentbyggare och hans harpor är mycket eftertraktade. Det blev åtskilliga harpor genom åren, exakt hur många visste inte ens Eric Sahlström själv. Sina två sista harpor färdigställde han precis före sin bortgång. Den första harpan byggde han till en svensk-amerikan som var i sina födelsebygder. Mannen ville ha en harpa med tillbaka till USA men Eric lyckades inte få tag på någon och beslöt att bygga en på egen hand. Svensk-amerikanen glömde dock bort att hämta harpan innan han åkte till Staterna så det första Sahlströmska instrumentet blev aldrig exporterat.

Eric Sahlström kom senare att utveckla nyckelharpan. Genom att bygga den något bredare och flatare än vad som var brukligt tidigare har instrumentet fått en fylligare ton.

Som kompositör kom han också att tillhöra de främsta inom sitt område. Spelmansglädje, Hardrevet, Ödetorpsvalsen, Trollrikepolska, Andakten och Tobopolketten — alla är de välkända Sahlströmlåtar. Men det finns många fler. Eric Sahlström är borta — den kraftiga, klangfulla tonen från hans nyckelharpa har tystnat — men det han skapat lever vidare.

CARL-ÅKE ERIKSSON